

Chłopski Sztandar. /Z.Jurczak /

Pierwszy numer tygodnika "Chłopski Sztandar" ukazał się tuż przed wyborami do Sejmu w 1922 r. Okres początków II Rzeczypospolitej był w życiu politycznym Polski swoistą wojną domową, której tragicznym symbolem był pierwszy prezydent Polski, prof. Gabriel Narutowicz. Leżąca w zasięgu ręki władza, powodowała radykalizację ugrupowań, podział dotychczasowych partii i powstawanie nowych. Dotyczyło to także dominującego w byłej Galicji ruchu ludowego. Obok tworzącego kolejne gabinety PSL "Piast" Wincentego Witosa, działało Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie" Stanisława Thugutta oraz radykalne PSL "Lewica" Jana Stapińskiego. Stronnictwo to w wyborach w 1919 r. wprowadziło do sejmu swoich posłów m.in. Józefa Putka, Józefa Sanojcę i Tadeusza Seibę. W 1922 r. J.Stapiński zdecydowanie opowiada się za współpracą z poszukującą koalicjanta PSL "Piast" W.Witosa .Doprowadza to do wykluczenia Stapińskiego z PSL "Lewica" na Kongresie partii w Rzeszowie (27.08.1922r.).Jednocześnie Kongres opowiedział się za współpracą z PSL "Wyzwolenie", wybrał prezesem stronnictwa dr J.Putka i uznał tygodnik "Chłopski Sztandar" za swój naczelny organ.

Tydzień wcześniej, 20 sierpnia 1922, z inicjatywy J.Putka, wójta Choczni, w tamtejszym Domu Ludowym zostało zawiązane stowarzyszenie pod nazwą "Chłopskie Towarzystwo Wydawnicze".Przewodniczącym stowarzyszenia został Józef Putek, zastępcą Andrzej Zajac, sekretarzem Tomasz Szczur, kasjerem Maksymilian Malata a członkami zarządu: Tadeusz Seib, Śliwiński i pierwszy chłopski poseł jeszcze do galicyjskiego Sejmu we Lwowie - Antoni Styła, teść J.Putka. Wpisowe wynosiło 100 a roczna składka 2000 ówczesnych marek polskich.

W niedzielę, 3 września 1922 r. ukazał się pierwszy numer wydawanego przez Towarzystwo tygodnika "Chłopski Sztandar". Redaktorem odpowiedzialnym został Józef Sanojca, wydawcą de facto Józef Putek, administrację prowadził Stanisław Szczepański a odbijano gazetę w drukarni "Sarmacja" w Krakowie.

W rocznicę narodzin gazety, J.Putek pisał:

Kongres Lewicy Ludowej, odbyty w sali "Gwiazdy" w Rzeszowie w dniu 27 sierpnia 1922 r, przyjął do wiadomości fakt, że w gminie Choczni grono tamtejszych ludowców postanowiło założyć tygodnik polityczny pod nazwą "Chłopski Sztandar" i uznał tygodnik ten za organ "Lewicy Ludowej". Narodziny pisma odbywały się w niezwykle ciężkich warunkach. Pismo trzeba było drukować w Krakowie, gdzie jednak nie znaleźliśmy lokalu na pomieszczenie Redakcji i Administracji. Mimo to, nie tracąc fantazji, z kolegą Sanojcą zreagowaliśmy pierwszy numer "Chłopskiego Sztandaru" na ławce na plantach krakowskich. Następnego dnia, po wydrukowaniu gazety Sanojca osobiście numer zaadresował i wyekspediował w świat, tak że już w dniu 3 września znalazła się gazeta w rękach adresatów.(...)Pierwsza przyjemność, jaka nas spotkała na samym wstępie naszej pracy, był dekret wojewody małopolskiego, odmawiający zatwierdzenia statutu "Chłopskiego Towarzystwa Wydawniczego w Choczni".Skutkiem tego los pisma zawisł w powietrzu. Na gwałt dopiero zgłosiłem wydawnictwo imieniem własnym w Dyrekcji policji i ten tylko fakt uratował egzystencję pisma.(...)Na barki moje jako wydawcy spadły znaczne długi, tak, że już różne "Alcybiadesy"cieszyły się, iż pójdę na bęben licytacyjny. Szczęście jednak wydawnictwu sprzyjało. Dostaliśmy trochę ogłoszeń,(...)poseł Sanojca, Seib i ja otrzymawszy diety związane z mandatem poselskim obracaliśmy je na sanację finansową pisma, pomógł i Stanisław Szczepański. Prenumeratorów z każdym dniem zaczęło przybywać, a w miarę ich przyływu rosła też otucha i zapał do dalszej pracy. Jesteśmy zdaje się jedynym pismem, które oprócz siły pomocniczej, zajmującej się adresowaniem pisma, żadnej biurokracji redakcyjnej nie utrzymujemy, starając się te

wszystkie czynności wykonywać bezinteresowną pracą posłów i życzliwych przyjaciół" (cyt.).

Od pierwszego numeru tygodnik rozpoczął kampanię przedwyborczą. Zasięgiem swoim obejmował Małopolskę od Białej (Bielsko Biala) na zachodzie po Lwów i Tarnopol na wschodzie. Artykuły J.Sanojcy, T.Seiba, S.Szczepańskiego, J.Putka, porady prawne, terminarz spotkań i wieców oraz tzw. okruszyny, czyli wiadomości gminnych korespondentów, stanowiły pierwsze treści gazety. Do wyborów parlamentarnych 5 listopada 1922 r. zarejestrowana została wspólna lista (nr 3) kandydatów "Lewicy Ludowej" i PSL "Wyzwolenie". Partie te miały największe poparcie w okręgach wadowickim, krakowskim, tarnowskim, nowosądeckim, rzeszowskim, przemyskim, samborskim. W powiatach wchodzących w skład tych okręgów "Chłopski Sztandar" miał najwięcej czytelników i korespondentów. Na łamach gazety rozgorzała bezpardonowa walka przedwyborcza. Stałe sprawozdania z wieców, demaskowanie opozycji, przykazania dla wyborców w rodzaju: *"Walcie chłopie trójek stosem, precz z Długoszem, precz z Witosem! Niech drżą klechy, dobrodzieje, neutralni i złodzieje, a piastowcy i endeki niech raz szczerzą na wiek wieki!"* (cyt.), karykatury i stały apel: *"Jednajcie nowych Czytelników, by rosła siła na wsteczników"* (cyt.) - wypełniały każdy numer.

Po wyborze J.Sanojcy na posła, redakcję gazety objął Stanisław Szczepański. Od 13 numeru (03.12.1922r.) zaczęło ukazywać się "Kropidło", dodatek poświęcony nadużyciom kleru.

W styczniu 1923 r, u senatora Hammerlinga w Brodach zostaje podpisany między W.Witosem i S.Korfantym tzw.pakt lanckoroński, tworzący większościową koalicję Chjeno-Piasta.

Interpelacje poselskie zamieszczane w tygodniku dotyczyły nie tylko spraw wyborców, ale przede wszystkim polityki społecznej i gospodarczej rządu, zaangażowania posłów, przestrzegania prawa. Kryzys polityczny i gospodarczy, zastraszająca dewaluacja marki polskiej, nieudolne rządy "Chjeno-Piasta" - to wszystko znajdowało odbicie w treści gazety. Za m.in. takie publikacje jak: "Niech żyje Piłsudski! Precz ze zdrajcą ludu-Witosem!", "Rząd głodu, kija i prowokacji!", „Pytanie do Prezesa Rady Ministrów Wincentego Witosa w sprawie nadużyć popełnionych przez sołtysa z Wierzchosławic Wincentego Witosa." - autorstwa Józefa Putka - "Chłopski Sztandar" był w pierwszym roku wydawania aż ośmiokrotnie konfiskowany!

Społecznymi redaktorami gazety byli także chłopie, działacze stronnictwa. Najaktywniejsi z nich to Michał Stypuła z Tarnawy Dolnej, Wojciech Sitarz z Mucharza, Antoni Płaza z Bestwinki, Jan Rosner z Wilamowic, Wojciech Rzędzian, Antoni Styła i inni. Ich publikacje dotyczyły głównie spraw lokalnych, gminnych rad chłopskich, działalności stronnictwa. W każdym numerze zdawano sprawę czytelnikom z pracy ich posłów, rozpatrywanych interpelacji, ogłaszano też listę ofiarodawców na fundusz gazety. Swoje wierszowane utwory polityczne zamieszczał rolnik z powiatu jasielskiego, Walenty Wołoszczyk.

PS. Luty 2013r. Taki był początek dziesięcioletniej edycji wydawanego na wsi tygodnika, którego współcześni samorządowcy mogą jedynie pozazdrościć. Niestety "Chłopski Sztandar", który budził świadomość społeczną wsi, został przez chłopów w III RP zamieniony na kościelne ferefony.